

KAUPAN LIITTO

Kauppan näkymät 2017–2018

Joitakin poimintoja Kauppan näkymistä

Koko materiaali on
Kauppan liiton jäsenyritysten saatavilla
Kauppa.fi:n jäsensivujen Tutkimuksia ja tilastoja
-osiosta.

Alkuvuosi 2017 kaupan toimialalla

Joitakin poimintoja Kaupan näkymistä

Yritysten määrä kaupassa

- Tilastokeskuksen yritystilastojen mukaan (Aloittaneet ja lopettaneet yritykset) viime vuonna tukkukaupan yrityksiä oli lähes 1200 vähemmän kuin 2013 ja vähittäiskaupan yrityksiä yli 900 vähemmän.
- Yritysten määrän väheneminen ei sinällään ole ongelma, sillä kilpailu pudottaa tehottomimpia ja kannattamattomimpia yrityksiä pois markkinoilta ja toimialan kilpailukyky ja tehokkuus kasvavat.
- Huolestuttavaa kuitenkin on, että uusia kaupan yrityksiä syntyy aiempaa vähemmän. Uudet yritykset ovat tärkeitä kaupan elinvoimaisuudelle ja uudistumiselle.
 - Kauppa on perinteisesti ollut ala, jolle on ollut helppoa perustaa yritys.
 - Viime vuonna tukkukaupassa aloittaneita uusia yrityksiä oli 22 prosenttia vähemmän kuin 2013 ja vähittäiskaupassa 15 prosenttia vähemmän.

Alkuvuosi 2017: liikevaihto

- Vähittäiskaupan euromääräinen liikevaihto kasvoi tammi-toukokuussa 2017 1,4 prosenttia ja liikevaihdon määrä* 1,5 prosenttia.
 - Päivittäistavarakaupan hintakilpailu on jatkunut edelleen, mikä näkyy liikevaihdon määrän euromääräistä liikevaihtoa nopeampana kasvuna.
 - Viime vuoden nousun jälkeen tavaratalokaupan kasvu on pysähtynyt.
 - Erikoiskaupan suurin ala, rautakauppa, oli alkuvuodesta 1–2 prosentin kasvussa.
 - Uusien kilpailijoiden tulo markkinoille kirittää edelleen kodintekniikan hurjaa kasvua, mutta urheiluvälinekauppa on kääntynyt viiden vuoden nousun jälkeen laskuun.
 - Vaatteiden ja jalkineiden erikoiskaupan alamäki jatkuu viidettä vuotta.
- Tukkukaupan euromääräinen liikevaihto kasvoi tammi-toukokuussa peräti 6 prosenttia, mikä johtui pitkälti raaka-aineiden, tuotantohyödykkeiden ja energian tukkuhintojen kasvusta. Samaan aikaan liikevaihdon määrä* kasvoi vain alle puoli prosenttia.
 - Rakentamisen kasvusta ja teollisuuden elpymisestä huolimatta tukkukaupan liikevaihdon määrä on alkuvuodesta kasvanut hitaammin kuin viime vuonna vastaavana aikana.
 - Kodintekniikan vähittäiskaupan hurja kasvu näkyy myös vastaavien alojen tukkukaupassa.

* Hintavaihteluista puhdistettu liikevaihto.

Alkuvuosi 2017: työllisyys

- Kaupan työllisyyteen vaikuttaa nyt useampi samanaikainen tekijä.
 - Sekä vähittäis- että tukkukaupan liikevaihdot ovat kasvussa.
 - Rakentaminen ja teollisuuden elpyminen tukevat tukkukauppaa.
 - Kaupungistuminen lisää työvoiman tarvetta kasvukeskuksissa ja vähentää sitä muualla.
 - Kansainvälinen ja kotimainen hinta- ja kustannuskilpailu pudottavat kannattamattomimpia kaupan yrityksiä pois markkinoilta.
 - Yritysjärjestelyt ja vastaavat muutokset vaikuttavat työvoiman kysyntään.
 - Kaupan digitalisaatio vähentää työvoiman tarvetta – varsinkin tukkukaupassa – mutta toisaalta lisää työvoiman kysyntää joissakin työtehtävissä, esim. asiantuntijatehtävissä.
 - Suuret erikoiskaupan ketjut valtaavat markkinoita. Ne työllistävät palkansaajia, mutta pienyrittäjien ja perheenjäsenten määrä pienenee. Tämä kehitys on jatkunut jo muutaman vuoden.
 - Yrittäjien määrän väheneminen kaupassa on tyypillistä, kun työmarkkinat muualla alkavat vetää, eli työllistyminen palkansaajaksi muilla aloilla helpottuu. Ilmiö alkoi vähittäiskaupassa näkyä jo viime vuoden puolella.
 - Vapautuneiden aukioloaikojen myötä lainsäädännöllä ei enää ohjata asiakkaita pieniin päivittäistavarakauppoihin. Suuremmat marketit ovat palkanneet lisää työvoimaa, kun pienimmistä yksiköistä sitä on vähennetty.

Alkuvuosi 2017: työllisyys

- Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen ja TEM:n työnvälitystilastojen antama kuva vähittäiskaupan työllisyydestä on näennäisen ristiriitainen:
 - TEM:n työnvälitystilastojen mukaan avoinna olevien työpaikkojen määrä vähittäiskaupassa on kasvanut, mutta niiden täyttyminen on vaikeutunut ja avoinna olon kesto vuorokausissa pidentynyt.
 - Samalla työttömien työnhakijoiden määrä myyjän ammateissa on kääntynyt laskuun jo viime vuoden lopusta lähtien.
 - Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan sekä palkansaajien että yrittäjien määrä vähittäiskaupassa on alkuvuonna 2017 pienentynyt viime vuoteen verrattuna, vaikka työnvälitystilastojen mukaan vähittäiskauppaan on haettu viime vuotta enemmän työntekijöitä ja työttömien työtä hakevien myyjien määrä on pienentynyt.
 - Yksi selitys ristiriitaan voi olla, että Työvoimatutkimus on otokseen perustuva kyselytutkimus, jossa vain tunnin työnteko korvausta vastaan riittää määrittelemään vastaajan työlliseksi ko. toimialalla.
 - Työnvälitystilastot perustuvat TE-keskusten rekistereihin. Vaikka yritykset eivät ilmoitakaan TE-keskuksille kaikkia avoimia työpaikkojaan ja rekrytoivat työvoimaa itse, työttömät työnhakijat yleensä ilmoittavat itsensä päivärahaa saadakseen. Kun työnvälitystilastojen mukaan esim. työttömien, työtä hakevien myyjien määrä on pudonnut, näin lienee myös tapahtunut, vaikka kaikkia työttömyysjakson päättymisiä ei aina ilmoiteta.
 - Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan tukkukaupassa palkansaajien määrä on kasvanut ja yrittäjien vähentynyt.

Alkuvuosi 2017: työllisyys

- Vähittäiskaupan työmarkkinoiden toiminnassa on kitkaa.
 - Samaan aikaan kun palkansaajien määrä vähittäiskaupassa vähenee (Tilastokeskuksen Työvoimatutkimuksen mukaan), avoimien työpaikkojen määrä kasvaa ja niiden täytyminen pitkittyy (TEM:n työnvälitystilastojen mukaan).
 - Työnvälitystilastoissa myyjien avoimet työpaikat ovat vähentyneet vuoden 2017 alusta lähtien. Samalla myyjän ammattiryhmissä työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi laskuun jo marraskuussa 2016 ja lasku on edelleen jatkunut.
 - Ilmeisesti vähittäiskaupassa haetaan aikaisempaa enemmän muita työntekijöitä kuin myyjiä tms.
 - Työnvälitystilastojen mukaan sekä vähittäis- että tukkukauppaan haetaan paljon erilaisia asiantuntijoita, mutta tehtävien täyttäminen on vaikeutunut viimeisen kahden vuoden aikana:
 - Esimerkiksi toukokuussa 2017 vähittäiskaupassa oli työnvälitystilastojen mukaan 935 liike-elämän ja hallinnon erityisasiantuntijan ja asiantuntijan paikkaa avoinna ja näistä täyttyi toukokuun aikana 29. Kesäkuussa vastaavia paikkoja oli avoinna 469 ja niistä kuukauden aikana täyttyi 33.
- Yritysten kertomia syitä rekrytointiongelmiin ovat mm.:
 - Työnhakijoilla ei ole riittävää osaamista.
 - Asuntoja ei löydy tai julkinen liikenne ei toimi riittävän hyvin.
 - Työntekijät ilmoittavat, ettei työllistyminen kannata.
 - Lisätyön tarjoamisvelvoitteen vuoksi työnantajat eivät uskalla työpaikkailmoituksissa tarjota kuin minimityötunnit, vaikka todellisuudessa tarve on suurempaan tuntimäärään. Minimityötunnit eivät taas houkuttele hakijoita.

Kauppan näkymät 2017–2018: Liikevaihto ja työllisyysennusteet

Joitakin poimintoja Kaupan näkymistä

Kauppan näkymät – taustaa

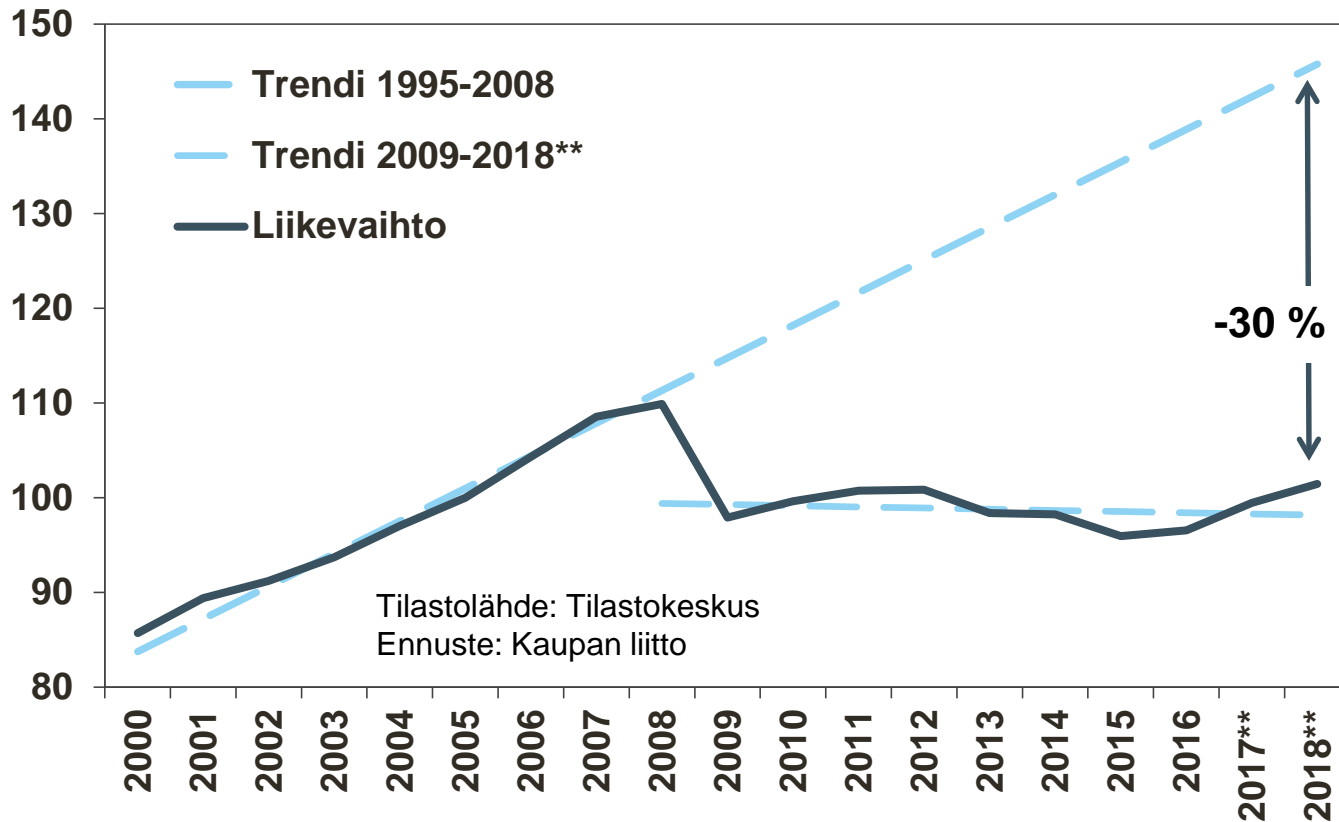
- Tänä vuonna talous kasvaa alle kolme prosenttia, ensi vuonna hieman hitaammin.
- Viennin kasvu nopeutuu tänä vuonna noin neljään prosenttiin ja on ensi vuonna runsaat kolme prosenttia. Raaka-aineiden ja energian hinnat nousevat maltillisesti. Rakentamisen kasvu jatkuu, mutta ensi vuonna kasvuvauhti hidastuu nykyisestä.
- Inflaatio kiihtyy tänä vuonna noin prosenttiin ja ensi vuonna runsaaseen prosenttiin, nopeammin kuin ansiotaso.
- Hallituksen ansiotuloverotuksen kevennykset lisäävät yksittäisten kotitalouksien ostovoimaa tänä vuonna kilpailukykysovimuksen sosiaalivakuutusmaksujen kiristyksistä huolimatta. Toisaalta inflaatio syö ostovoiman kasvua. Ensi vuonna yksittäisen kotitalouden ostovoima pienenee inflaatiosta ja palkansaajan sosiaalivakuutusmaksuista johtuen, ellei ansiotuloverotusta kevennetä.
- Koko kansantalouden tasolla ostovoiman kasvu nojaa ennen kaikkea työllisyyskehitykseen.
- Kotitalouksien velkaantuminen jatkuu ja tukee yksityisen kulutuksen kasvua lyhyellä aikavälillä.

Kauppan näkymät – taustaa

- Ennusteessa ei ole tehty oletuksia muista kuin hallituksen ilmoittamista veropäätöksistä.
- Kuluva ja ensi vuoden kasvuun liittyy sekä ala- että yläsuuntaisia riskejä.
 - *Alasuuntaisia riskejä ovat mm. Euroalueen ongelmat, varautuminen korkojen nousuun, Brexit, pakolaiskriisin mahdolliset vaikutukset Euroopassa, lähialueiden levottomuudet sekä protektionistisen talouspolitiikan leviäminen.*
 - *Mahdolliset ansiotuloverotuksen kevennykset sekä muut uudistukset voidaan myöhemmin rahoittaa kulutusverojen kiristyksillä, mikä sekä syö ostovoimaa että lisää kaupan kustannuksia.*
 - *Kevyt rahapolitiikka ja maailman talouden kasvu tukevat Euroopan ja Suomen kasvua.*

Teollisuuden virkoaminen tukee tukkukauppaa, mutta entiset kasvun ajat ovat ohi

Tukkukaupan liikevaihdon määräindeksin vuosikeskiarvo

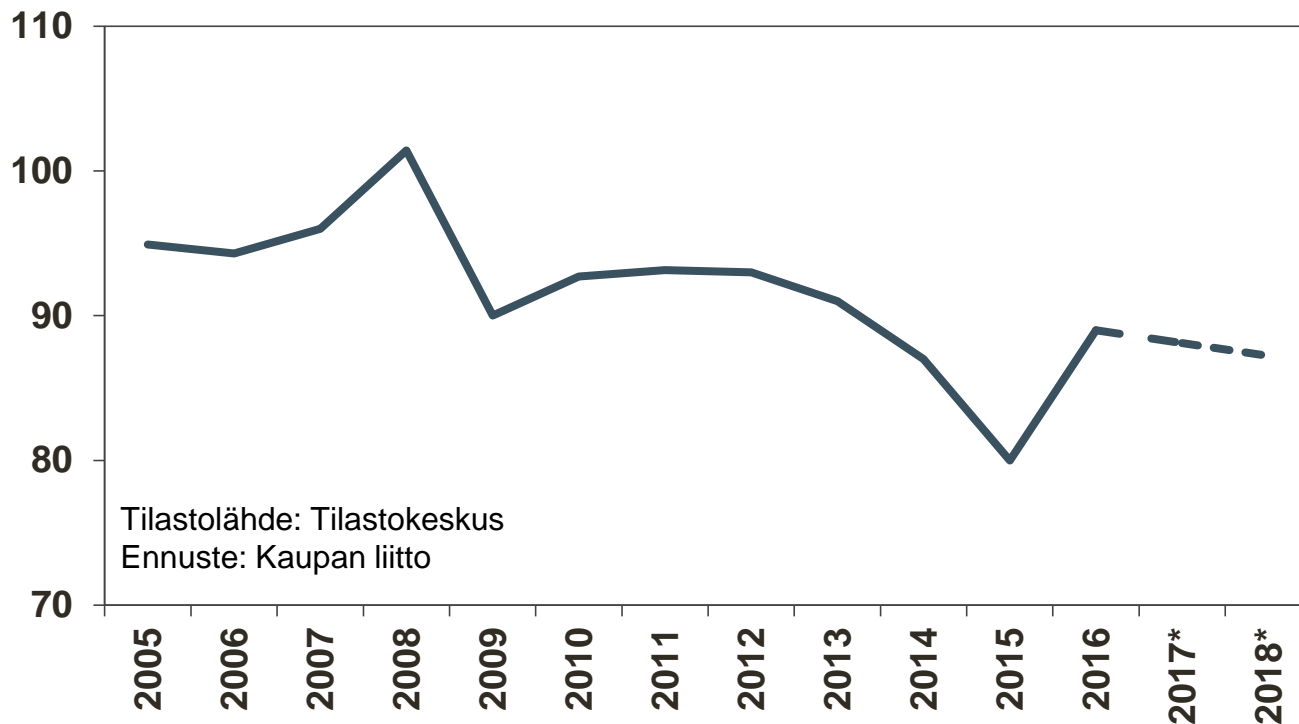

Liikevaihdon määrä kasvaa tänä ja ensi vuonna kaksi prosenttia.

Toimintojen automatisointi, asiakkaiden kustannustehokkuus ja ulkomainen kilpailu näkyvät tukkukaupan työllisyydessä

Tukkukaupan työlliset*, 1000 henkilöä

* Palkansaajat, yrittäjät ja yrityksessä työskentelevät yrittäjien perheenjäsenet

Tänä ja ensi vuonna tukkukaupan työllisten määrä kutistuu prosentilla.

Miten tukea palvelujen kehitystä ja työllisyyttä vielä tällä hallituskaudella?

1. Arvonlisäverotusta on kehitettävä yritysten kasvua tukevaksi siten, että yksinyrittäminen työllistää aidosti. Arvonlisäverotuksen liikevaihtoraja on nostettava 35 000 euroon.
 - Arvonlisäverotuksella ei saa lannistaa yksinyrittäjyyttä. Yksinyrittäjät ovat osa toimialan elinvoimaisuutta ja uudistumista.
 - Liikevaihtorajan nosto vähentää yksinyrittäjän hallinnollisia kustannuksia. Noston myötä huojennusmenettely voidaan poistaa, mikä edelleen vähentää yrittäjän hallinnollista työtä, tahattomia virheitä sekä viranomaisten työtä ja hallinnollisia kustannuksia.
 - Liikevaihtorajan noston valmistelu on aloitettava välittömästi.
2. Palvelujen kaksinkertaista verokiilaa on kavennettava ja ansiotuloverotusta kevennettävä myös hallituskauden loppuvuosina.
 - Kaikkeen palvelutyöhön kohdistuu kaksinkertainen verokiila, joka nostaa palveluiden hintaa ja leikkaa ostovoimaa.
 - Kaksinkertainen verokiila hidastaa kuluttajapalveluiden kehittämistä ja kehittymistä.

Miten tukea palvelujen kehitystä ja työllisyyttä vielä tällä hallituskaudella?

3. Kauppa ja palvelut pitää tulevissa hallitusohjelmissa nähdä kasvualoina ja niiden kehittäminen nostaa hallituksen kärkihankkeiksi.
 - Korkeakouluihin on perustettava nykyistä enemmän kuluttajaymmärrykseen, markkinointiin, tuote- ja palvelusuunnitteluun yms. liittyviä kansainvälisiä koulutusohjelmia ja -kokonaisuuksia.
 - Julkisissa rahoitus- ja tukihankkeissa on kehitettävä kaupan ympärille palveluekosysteemejä, joissa myös pienten kaupan yritysten on mahdollista löytää yhteistyökumppaneita toimintojensa kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Vastaavasti yhteistyö kaupan yritysten kanssa auttaa muiden alojen palveluntarjoajia ja startup-yrityksiä kehittämään palvelujaan ja kansainvälistymään.
4. Lisätyön tarjoamisvelvoitetta on selkeytettävä työllisyyden parantamiseksi: työnantajalla tulee olla nykyistä selkeämpi oikeus päättää tarvitsemastaan työntekijöiden määrästä.
 - Nykyinen tulkinnanvarainen lisätyön tarjoamisvelvollisuus (TSL 2:5 §) osa-aikaisille jarruttaa työllistämistä. Riitautuksen pelko heikentää rekrytointihalukkuutta.
 - Työnantajan liikkeenjohtovaltaa ja työnjohto-oikeutta on vahvistettava.

Lisätietoja:

Jaana Kurjenoja

pääekonomisti

Kauppan liitto

jaana.kurjenoja@kauppa.fi

p. 040 820 5378

Kauppa.fi

Kauppanvuosi.fi

twitter

YouTube

